

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan nykyinen vuodelta 1972 oleva laki Tampereen teknillisestä korkeakoulusta korvattavaksi uudella samannimisellä lailla. Esi-tyksen tarkoituksena on kehittää Tampereen tek-nillisen korkeakoulun sisäistä hallintoa ja uudis-taa hallintoelinten kokoonpano. Samalla on tar-

koituksena mahdollistaa monijäsenisten hallinto-elinten jäsenen valinta korkeakoulun omassa piirissä toimitettavilla vaaleilla sekä saattaa laki ajanmukaiseksi muilta osin. Laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jäl-keen kun eduskunta on sen hyväksynyt.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian val- mistelu

Laki Tampereen teknillisestä korkeakoulusta (440/72) on annettu 31 päivänä toukokuuta 1972 ja asetus Tampereen teknillisen korkeakou-lun väliaikaisesta hallinnosta (598/72) 28 päivä-nä heinäkuuta 1972. Asetukseen on myöhem-min tehty eräitä muutoksia.

Opetus aloitettiin teknillisen korkeakoulun toimesta Tampereella vuonna 1965. Mainitun vuoden syksyllä otettiin ensimmäiset, yhteensä 132 opiskelijaa kone-, rakennus- ja sähkötekniikan osastoihin. Myöhemmin vuonna 1969 aloitti myös arkkitehtuurin osasto toimintansa. Teknilli-sen korkeakoulun sivukorkeakouluna toiminut Tampereen teknillinen korkeakoulu itsenäistet-tiin vuonna 1972 annetulla lailla.

Korkeakoulun yleistä hallintoa hoitaa nykyisen lainsäädännön mukaan korkeakoulun hallitus, rehtori ja hallintovirasto. Osastojen hallintoa hoi-tavat osastoneuvosto ja osastonjohtaja.

Rehtorin ja vararehtorin määrää valtioneuvosto korkeakoulun hallituksen ehdottamista kolmesta professorista, apulaisprofessorista tai tohtorinar-von saavuttaneesta viranhaltijasta kahdeksi kalen-

terivuodeksi kerrallaan. Osastonjohtajat määrää korkeakoulun hallitus myös kahdeksi kalenteri-
vuodeksi.

Hallituksen jäseniä ovat rehtori, vararehtori, osastonjohtajat sekä valtioneuvoston määräämät kolme henkilökunnan ja kaksi opiskelijoiden edustajaa.

Hallituksen tehtävänä on muun muassa tehdä ehdotuksia korkeakoulua koskeviksi laeiksi ja ase-tuksiksi, antaa ohje- ja johtosääntöjä, tehdä eh-dotukset toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja tulo- ja menoarvioksi, tehdä ehdollepano profes-sorin ja apulaisprofessorin virkaan, nimittää eräät korkeakoulun muut virkamiehet sekä päättää korkeakouluun vuosittain otettavien opiskelijoi-den valintaperusteista ja vuosittaisesta opetus-suunnitelmasta.

Osastot ovat tutkimuksen ja opetuksen hallin-non perusyksiköjä. Korkeakoulussa on arkkiteh-tuurin osasto, konetekniikan osasto, rakennustek-niikan osasto sekä sähkötekniikan osasto.

Osastoneuvostoon kuuluvat osastonjohtajien li-säksi hallituksen määräämät neljä professoria ja yksi apulaisprofessori sekä kaksi muun henkilö-kunnan ja kaksi opiskelijoiden edustajaa.

Osastoneuvoston tehtäviin kuuluu valmistella hallitukselle osastoa koskevat asiat, hyväksyä opinnäytteet ja opiskelijoiden aineyhdistelmät, hyväksyä opetusvirkojen opetusnäytteet sekä ratkaista professorin ja apulaisprofessorin virkojen hakijoiden tieteellinen pätevyys.

Tampereen teknillisessä korkeakoulussa on nykyisin noin 2 700 opiskelijaa. Opettajia on noin 200. Lukuvuonna 1982—83 suoritettiin korkeakoulussa 286 diplomi-insinöörin tai arkkitehdin tutkintoa ja 15 lisensiaatin tutkintoa sekä hyväksyttiin 3 väitöskirjaa.

Korkeakoulun voimakas kasvaminen sekä tästä johtunut tehtävien lisääntyminen ovat aiheuttaneet tarvetta uudistaa korkeakoulun hallintoa ja sitä koskevia säädöksiä. Korkeakoulun hallintoa on tarkoitus kehittää huomioon ottaen korkeakouluhallinnossa tapahtunut viimeaikainen kehitys.

Lakiehdotus on valmisteltu Tampereen teknillisen korkeakoulun tekemän esityksen pohjalta.

2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Tampereen teknillisellä korkeakoululla olisi lakiehdotuksen mukaan muiden korkeakoulujen tapaan edelleen sisäisissä asioissaan itsehallinto siten kuin asetuksella säädetään.

Koska korkeakoulun itsehallinnon kannalta on tarkoituksenmukaista, että korkeakouluun kuuluvat saavat itse valita korkeakoulun hallintoelinten jäsenet, ehdotetaan, että korkeakoulun päätösvaltaa käyttävät monijäseniset hallintoelimet voidaan valita korkeakoulun piirissä toimitettavilla vaaleilla. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset vaalimenettelystä sekä siitä, mitkä hallintoelimet tulisivat vaaleilla valittaviksi.

Tampereen teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta ja myös korkeakoulu ovat korostaneet,

että opiskelijoiden asiantuntemus korkeakoulun hallintoelimissä taattaisiin parhaiten antamalla opiskelijajäsenten valinta korkeakoulun ylioppilaskunnalle, joka on asetuksella perustettu kaikkia opiskelijoita edustava julkisoikeudellinen yhteisö. Ylioppilaskunnan piirissä edustajien valinnan suorittaisi ylioppilaskunnan jäsenten valitsema edustajisto. Tällainen valintamenettely olisi perusteltua erityisesti korkeakoulun keskushallinnon elinten osalta, joiden jäseniksi on tarkoitukseenmukaista saada kokeneimpia opiskelijoita. Kun opiskelijajäsen usein suorittaa loppututkintonsa kesken hallintoelimen toimikauden ja siirtyy pois korkeakoulun piiristä, olisi uuden jäsenen valinta myös yksinkertaisinta, jos se tapahtuisi ylioppilaskunnan piirissä. Edellä sanotun vuoksi ehdotetaan, että korkeakoulun keskushallintoelinten opiskelijajäsenet valitsisi Tampereen teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta 3 päivänä marraskuuta 1972 annetun asetuksen (729/72) 3 §:ssä mainittu ylioppilaskunnan edustajisto.

Yksityiskohtaiset säännökset muun muassa korkeakoulun hallinnon rakenteesta, asioiden ratkaisemisesta, virkojen täyttämisestä sekä muutoksenhausta ja muusta oikeusturvasta annettaisiin niin ikään asetuksella.

Tarkoituksena on, että korkeakoulun ylin päätävä elin olisi korkeakoulun hallitus, johon rehtorin ja vararehtorin lisäksi kuuluisivat osastojen johtajat sekä eri henkilöryhmien ja opiskelijoiden edustajat.

Opetuksen ja tutkimuksen hallinnon perusyksikkö olisi osasto, jonka hallintoa hoitaisivat osastoneuvosto ja osastonjohtaja. Osastoneuvostossa olisi edustettuina eri henkilöryhmät. Laitosten perustaminen jätettäisiin korkeakoulun harkintaan riippuvaksi.

Lakiehdotus ei edellytä henkilökunnan lisäämistä eikä sillä muutenkaan ole välittömiä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. Korkeakoulun tehtävän määrittely vastaa korkeakoulun nykyistä tehtävämäärittelyä, jossa on otettu huomioon korkeakoulun erityisluonne.

2 §. Pykälä vastaa voimassa olevaa säännöstä korkeakoulun kotipaikasta.

3 §. Korkeakoulun itsenäisyyden turvaamiseksi on tärkeää, että sille varataan mahdollisuus esittää omat näkökohtansa yksinomaan sitä koskevis-

ta säädösehdotuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 3 momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan korkeakoululle on varattava tilaisuus antaa lausuntonsa yksinomaan sitä koskevaa lakia tai asetusta valmisteltaessa. Vastaava säännös on eräitä muita korkeakouluja koskeissa laeissa.

4 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että osasto on korkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen hallinnon perusyksikkö. Osastoista säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Pykälän 2 momentin mukaan korkeakoulussa voisi olla tulo- ja menoarvion rajoissa erillisiä laitoksia.

5 §. Korkeakouluun kuuluisivat lainkohdan mukaan sen opettajat, tutkijat, muu henkilökunta ja opiskelijat.

6 §. Pykälän 1 momentin mukaan säännökset korkeakoulun hallinnosta annettaisiin muiden korkeakoulujen tapaan edelleen asetuksella. Pykälän 2 ja 3 momentti sisältävät korkeakoulun päätösvaltaa käyttävien hallintoelinten jäsenten valintaa koskevat säännökset. Monijäsenisten hallintoelinten kokoonpanoa koskevat säännökset otettaisiin korkeakoulun hallinnosta annettavaan asetukseen.

Koska korkeakoulun erillisenä laitoksena toimivan täydennyskoulutuskeskuksen tehtävien kannalta on tarpeen, että sen piiriin saadaan myös korkeakoulun ulkopuolista asiantuntemusta, ehdotetaan 3 momentissa, että erillisen laitoksen päätösvaltaa käyttävän monijäsenisen hallintoelimen jäseneksi voidaan määrätä myös korkeakouluun kuulumaton henkilö.

7 §. Lainkohtaan on sisällytetty nykyiset virat ja peruspalkkaiset toimet.

8 §. Lainkohta vastaa sisällöltään nykyistä säännöstä korkeakoulun opetus- ja virkakielestä.

9 §. Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena ja korkeakoulun tutkimuksen kehittämisen kannalta suotavana, että opettajilta ei vaadittaisi täydellistä suomen kielen taitoa, vaan että opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi edellytettäisiin vain sellainen suomen kielen taito, joka opiskelijoiden, opetuksen ja asianomaisen opettajan vir-

kaan tai toimeen kuuluvien muiden tehtävien kannalta on pidettävä riittävänä.

Opettajan virkaan tai toimeen voitaisiin lainkohdan mukaan nimittää tai ottaa muu kuin Suomen kansalainen sen estämättä, että hän ei ole osoittanut säädettyä kielitaitoa. Kielitaidon puute otettaisiin tällaisen hakijan osalta huomioon ratkaistaessa hänen sopivuuttaan virkaan tai toimeen.

Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset siitä, miten virkaan tai toimeen pyrkivän on osoitettava kielitaitonsa.

Muun kuin opettajan viran tai toimen haltijan osalta olisivat voimassa valtion virkamiehiltä yleisesti edellytetyt kielitaitovaatimukset.

10 §. Pykälän tarkoituksena on mahdollistaa professorin viran täyttäminen tavanomaisen virantäyttömenettelyn lisäksi myös kutsusta. Tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella.

11 §. Pykälä on kirjoitettu uusimpien vastaavien säännösten mukaan.

12 ja 13 §. Pykälät vastaavat sisällöltään voimassa olevia säännöksiä.

14 §. Korkeakoululta tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävät maksut määrätään valtion maksuperustelaisissa (980/73) säädettyjen yleisten periaatteiden mukaan. Tarkemmat säännökset maksuista annettaisiin asetuksella.

15 ja 16 §. Pykälät sisältävät asetuksenantovaltuus- ja voimaantulosäännökset.

2. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Tampereen teknillisestä korkeakoulusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tampereen teknillisen korkeakoulun tehtävänä on antaa ylintä tekniikan ja arkkitehtuurin opetusta, harjoittaa alan tutkimusta ja tuotekehitystyötä sekä muutoinkin edistää teknillistieteellistä kehitystä.

Toiminnassaan korkeakoulun on pyrittävä kehittämään opiskelijoita kykeneviksi palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa.

2 §

Korkeakoulun kotipaikka on Tampereen kaupunki.

Tarvittaessa voidaan korkeakoulun laitoksia sijoittaa myös muille paikkakunnille.

3 §

Korkeakoulu on opetusministeriön alainen.

Sisäisissä asioissa korkeakoululla on itsehallinto siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Korkeakoululle on yksinomaan sitä koskevaa lakia tai asetusta valmisteltaessa varattava tilaisuus antaa asiasta lausuntonsa.

4 §

Korkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen hallinnon perusyksikkö on yhden tai useamman oppiaineen ja tutkimusalan muodostama osasto siten kuin asetuksella säädetään.

Korkeakoulussa voi olla valtion tulo- ja menoarvion rajoissa erillisiä opetus-, tutkimus- ja palvelulaitoksia.

5 §

Korkeakouluun kuuluvat sen opettajat, tutkijat, muu henkilökunta ja opiskelijat.

6 §

Korkeakoulun hallinnosta säädetään asetuksella.

Korkeakoulun päätösvaltaa käyttävien monijäsenisten hallintoelimien jäsenet voidaan valita korkeakoulun piirissä toimitettavilla vaaleilla si-

ten kuin asetuksella säädetään. Vaalioikeutettu on jokainen korkeakouluun kuuluva henkilö ja vaalikelpoinen jokainen täysivaltainen vaalioikeutettu, joka on Suomen kansalainen tai virkamies Suomessa.

Tampereen teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta annetun asetuksen (729/72) 3 §:ssä mainittu edustajisto voi valita opiskelijoita edustavat jäsenet korkeakoulun hallintoelimiin siten kuin asetuksella säädetään.

Korkeakoulun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen laitoksen monijäsenisen hallintoelimen jäseneksi voidaan määrätä myös korkeakouluun kuulumaton henkilö siten kuin asetuksella säädetään.

7 §

Korkeakouluun voidaan perustaa professorin, apulaisprofessorin, hallintojohtajan, kirjastonjohtajan, kirjastonhoitajan, toimistopäällikön, laboratorioinsinöörin, lehtorin, osastosihteerin ja laboratorioteknikon virkoja sekä toimistosihteerin, laboratoriomestarin, kanslistin, apulaiskanslistin ja vahtimestarin toimia.

Lisäksi korkeakouluun voidaan nimittää dosentteja ja valtion tulo- ja menoarvion rajoissa ottaa ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä ja työsuhteessa olevaa henkilökuntaa.

8 §

Korkeakoulun virka- ja opetuskielenä on suomi.

Muuta kuin suomen kieltä saadaan käyttää opetuskielenä tarpeen vaatiessa.

Ulkomaalainen opettaja, joka on määrätty joko tilapäisesti tai hallitusmuodon 84 §:n mukaan vakinaisesti toimimaan opettajana korkeakoulussa, saa käyttää opetuskielensä muuta kuin suomen kieltä.

Opiskelijoiden oikeudesta käyttää kuulusteluissa ja tutkinnoissa muuta kuin suomen kieltä säädetään asetuksella.

9 §

Korkeakoulun opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaaditaan, että virkaan tai toimeen pyrkivä on asetuksessa säädettyllä tavalla osoittanut riittävästi hallitsevansa suomen kieltä. Opettajalta vaadittavasta ruotsin kielen taidosta säädetään asetuksella. Opettajan virkaan tai toimeen voidaan kuitenkin nimittää tai ottaa muu kuin Suomen kansalainen sen estämättä, että hän ei ole osoittanut säädettyä suomen ja ruotsin kielen taitoa.

Muuhun kuin opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaadittavasta kielitaidosta on voimassa, mitä valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (149/22) on säädetty.

10 §

Avoimna olevaan professorin virkaan voidaan kutsusta nimittää henkilö, jonka pätevyys on todettu ja kiistaton ja jonka nimittäminen virkaan on korkeakoulun tehtävän kannalta tarkoituksenmukaista.

11 §

Asetuksella säädetään, millä edellytyksillä henkilö voi päästä opiskelijaksi korkeakouluun.

12 §

Korkeakoululla on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja, joiden vastaanottamisesta, hoitamisesta ja käyttämisestä säädetään asetuksella.

13 §

Professorin tai muun viran perustamisesta korkeakouluun 12 §:ssä tarkoitetuilla varoilla säädetään kussakin tapauksessa annettavalla asetuksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen viran haltijalla on soveltuvin osin samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muulla vastaavalla viran haltijalla.

14 §

Korkeakoulu ja sen laitokset voivat suorittaa valtion ja kunnan viranomaisille sekä yksityisille ja yhteisöille näiden tilaamia tieteellisiä tutkimuksia ja muita palvelutehtäviä.

Tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävistä maksuista säädetään asetuksella. Maksut määrätään valtion maksuperustelaisissa (980/73) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

15 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

16 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tällä lailla kumotaan Tampereen teknillisestä korkeakoulusta 31 päivänä toukokuuta 1972 annettu laki (440/72).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 1984

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Gustav Björkstrand*

